

Dodatki rodzinne

Kategorie: Zjawiska

Dodatki rodzinne zostały wprowadzone w czerwcu 1941 r. i przyznano je urzędnikom zatrudnionym na etacie w instytucjach gminnych. Szczegóły wypłacania tych zasiłków zostały wyjaśnione w numerze 13 „Geto-Cajtung” (vide):

„Pochyliłem się również nad inną kategorią ludzi zdolnych do pracy, którzy pracują nie mniej i nie lżej od wszystkich wyżej wspomnianych robotników. Mam tu na myśli urzędników zatrudnionych w moich urzędach, wydziałach, punktach rozdzielczych i in., których przeważająca część zarabia bardzo mało i ma jeszcze na utrzymaniu większą rodzinę. W tym celu postanowiłem zmienić również ten system zarobków zgodnie z następującym porządkiem: 1) Urzędnicy, którzy nie mają nikogo na utrzymaniu, pozostają nadal przy swoich dotychczasowych zarobkach. 2) Urzędnicy, którzy mają na utrzymaniu licznych członków rodziny i mieszkają w jednym mieszkaniu z żoną, mężem, rodzicami lub teściami, braćmi i siostrami w wieku ponad 14 lat, będą otrzymywać na każdego ze wspomnianych członków rodziny dodatek w wysokości 15 mk, a na każde dziecko do 14. roku życia – 10 mk. Konkretnie rzecz ujmując: Gdy urzędnik, którego podstawowa pensja wynosi na przykład 60 mk miesięcznie, ma na swoim utrzymaniu: żonę, rodziców, brata, siostrę (oboje powyżej czternastego roku życia) i jedno dziecko, otrzyma swoją pensję podstawową w wysokości 60 mk, na żonę – 15 mk, na rodziców – 30 mk, na braci i siostry – 30 mk, na dziecko – 10 mk, razem – 145 mk. Drugi przykład: Urzędnik, którego podstawowe zarobki wynoszą 110 mk miesięcznie i ma na swoim utrzymaniu: żonę, matkę, syna w wieku 15 lat i dwoje małych dzieci, otrzyma swoją pensję podstawową – 110 mk, na żonę – 15 mk, na matkę – 15 mk, na syna – 15 mk, na dwoje dzieci – 20 mk, razem – 175 mk. 3) Jeśli w jednej, tej samej rodzinie pracują dwie osoby, pensja podstawowa zostanie wyliczona według większego zarobku jednego z dwóch pracujących członków rodziny. Gdy na przykład: ojciec zarabia 70 mk miesięcznie, a córka 50 mk – razem 120 mk, pensja podstawowa wyliczona zostanie od 70 mk, a nie od 50. Jeśli wspomniana rodzina

ma na utrzymaniu pięcioro członków rodziny: żonę, teściów i dwoje małych dzieci, zostanie to wyliczone w następujący sposób: pensja podstawowa – 70 mk, na żonę – 15 mk, na teściów – 30 mk, na dwoje dzieci – 20 mk, razem – 135 mk. Choć jednak zarobki obojga urzędników, ojca i córki, wynoszą razem jedynie 120 mk miesięcznie, pensja podstawowa ojca zostanie zwiększona o 15 mk, co razem da 135 mk miesięcznie. W przypadku jednak, gdy na przykład: zarobki obojga wspomnianych urzędników wyniosą 170 mk miesięcznie (ojciec zarabia 100 mk, a córka 70), zarobek nie zostanie im zmniejszony, choć zgodnie ze wspomnianym zestawieniem rodzina powinna otrzymywać nie więcej niż 135 mk”¹.

Ubiegać się o zasiłek można było po wypełnieniu kwestionariusza ze szczegółowymi danymi o osobach pozostających we wspólnym gospodarstwie: stopień pokrewieństwa, wiek, miejsce pracy i wielkość zarobków. Kwestionariusz był wydrukowany w jidysz, ale większość wypełniała go w języku polskim lub niemieckim. Zatajenie informacji o śmierci członka rodziny lub podjęciu przez niego pracy karano grzywną. W maju 1942 r. zasiłki zostały zawieszone, co tłumaczono koniecznością uzupełnienia kwestionariuszy w związku z zatrudnieniem wielu osób. Część zatrudnionych zrezygnowała z dodatków. Zostało to skomentowane w Kronice (vide): „5 tys. urzędników korzystało w czerwcu z dodatków rodzinnych. Łączna suma wypłacanych z tego tytułu wynosiła 130 000 mk. Był okres, gdy 5800 urzędników pobierało dodatki. Wypłacono wówczas z tego tytułu 180 000 mk. W związku z akcją zatrudnienia bezrobotnych w ostatnich tygodniach 2000 urzędników zrzekło się całkowicie lub częściowo dodatków. Znaczna więc część, korzystająca jeszcze z dodatków rodzinnych, otrzymuje jedynie różnicę między ogólną sumą dodatku a zarobkiem osiągniętym w międzyczasie przez członków rodziny”². Liczba dodatków rodzinnych w kolejnych latach malała. Brakuje jednoznacznego potwierdzenia ich zlikwidowania. Pojawiły się natomiast dodatki dla osób pracujących długo i (vide Długo pracujący robotnik), i ciężko (vide Ciężko pracujący robotnik).

Ewa Wiatr

Przypisy

1. „Geto-Cajtung”, 20.06.1941, nr 13, s. 2.

2. Kronika, t. 2, s. 392, 21.07.1942.

Źródła

APŁ, 278/141, passim.

Kronika, t. 2, s. 97, 15.04.1942, s. 264, 2.06.1942, s. 300, 11.06.1942, s. 341, 28.06.1942, t. 3, s. 19, 20.01.1943, s. 653, 12.12.1943.

Tagi

aprowizacja **opieka społeczna** **życie codzienne**

Data aktualizacji: 30-07-2026

Data dodania: 08-08-2025